

МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
ЦЕНТАР ЗА СТРУЧНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУКА

НАСТАВНА ПРОГРАМА

ШПЕДИЦИЈА И ШПЕДИЦИСКО РАБОТЕЊЕ

III ГОДИНА
СООБРАЌАЈНА СТРУКА
Техничар за транспорт и шпедиција

Скопје, 2007 година

1. ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАТОЦИ

1.1. Назив на наставниот предмет: ШПЕДИЦИЈА И ШПЕДИЦИСКО РАБОТЕЊЕ

1.2. Образовен профил и струка

1.2.1. Образовен профил: техничар за транспорт и шпедиција

1.2.2. Струка: сообраќајна

1.3. Диференцијација на наставниот предмет

1.3.1. Карактеристичен за образовниот профил

1.4. Година на изучување на наставниот предмет: трета

1.5. Број на часови на наставниот предмет

1.5.1. Број на часови неделно: 2 часа

1.5.2. Број на часови годишно: 72 часа

1.6. Статус на наставниот предмет: задолжителен

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ

По совладувањето на наставната програма по наставниот предмет *шпедиција и шпедициско работење* ученикот стекнува знаења, вештини и се оспособува:

- да ги познава основните поими за шпедиција;
- да го објаснува шпедитерското работење;
- да ги објаснува видовите на царинско дозволено постапување и нивните карактеристики;
- да ги разликува видовите на царински постапки и нивните карактеристики;
- да ја познава постапката на изготвување на Единствени Царински Документи (ЕЦД) за секоја царинска постапка поединечно;
- да го разбира поимот царински долг;
- да ги познава начините на пресметување и наплата на царинскиот долг;
- да ја применува шпедитерската етика;
- за тимска работа.

3. ПОТРЕБНИ ПРЕТХОДНИ ЗНАЕЊА

За успешно следење и совладување на наставата по *шпедиција и шпедициско работење*, односно за постигнување на поставените цели, потребни се предзнаења од логистика, технологија на патен транспорт, технологија на железнички транспорт и технологија на ракување и складирање на товарот од II година.

ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС

4.1. Структурирање на содржините за учење

Тематски целини	Број на часови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација меѓу темат. целини и меѓу предметите
1. ПОИМ ЗА ШПЕДИЦИЈА	8	<p>Ученикот:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да ги дефинира основните поими во шпедицијата и шпедитерското работење; - да го разбира значењето на меѓународната шпедиција во меѓународната размена на стоки и услуги; - да ги истакнува целите и функциите на меѓународната шпедиција во надворешното трговско работење и меѓународниот транспортч - да ја објаснува поделбата на шпедициите; - да ги разликува видовите на царинско застапување; - да ги објаснува правата и обврските на учесниците во царинската постапка според видот на застапување; - да ги познава стручните организации на меѓународната шпедиција. 	<ul style="list-style-type: none"> - Дефинирање на поимот шпедиција, шпедитерско работење, шпедитер, меѓушпедитер, потшпедитер; - објаснување на поделбите на шпедициите; - набројување на стручните организации на меѓународната шпедиција со посебен осврт на FIATA; - дефинирање на поимот транспортно осигурување; - дефинирање на поимот царинско застапување; - објаснување на правата и обврските на учесниците во царинската постапка. 	<p>Технологија на патен транспорт Технологија на железнички транспорт Технологија на воздушен и воден транспорт Комбиниран транспорт Шпедиција и шпедициско работење – изборен</p>

2. ШПЕДИТЕРСКО РАБОТЕЊЕ	18	<ul style="list-style-type: none"> - Да ја познава организациската поставеност на шпедициите; - да ги истакнува предностите на шпедициското работење; - да ги објаснува работите на шпедитерот при увоз, извоз и транзит на стока; - да ги познава работите на тарифските одделенија; - да ја познава работата на увозно – извозните одделенија; - да ги набројува документите кои се употребуваат во шпедициското работење и транспортното осигурување; - да ги разликува видовите на превозни документи (CMR, KONOSMAN, CIM, AWB, TIR и ATA KARNET). 	<ul style="list-style-type: none"> - Објаснување на служби во шпедициите; - укажување на предности на користење на шпедиции во меѓународниот промет; - објаснување на работата во тарифските одделенија (аквизиција, следење на пазарот, инстрадација, информации и понуди, договори за транспорт, рефакции, провизии и сл.); - објаснување на работата увозните – извозните одделенија (позиционирање, диспонирање, осигурување, авизирање, прифат, царинење, отпрема, фактурирање); - демонстрирање на документи. 	<p>Технологија на патен транспорт Технологија на железнички транспорт Технологија на воздушен и воден транспорт Комбиниран транспорт Шпедиција и шпедициско работење – изборен</p>
3. ЦАРИНСКО ДОЗВОЛЕНО ПОСТАПУВАЊЕ	6	<ul style="list-style-type: none"> - Да го објаснува царинското дозволено постапување; - да ги класифицира видовите на царинско дозволено постапување; - да ги познава основните карактеристики на видовите царинско дозволено постапување. 	<ul style="list-style-type: none"> - Објаснување на царинското дозволено застапување; - демонстрирање на примери; - дискусија. 	<p>Шпедиција и шпедициско работење – изборен</p>

<p>4. ЦАРИНСКИ ПОСТАПКИ</p>	<p>18</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Да го објаснува поимот царинска постапка; - да ги класифицира видовите на царински постапки; - да ги познава обврските на учесниците во царинските постапки; - да ги објаснува активностите за царинење на стоката; - да ги опишува начините на внесување на стока во царинското подрачје на РМ; - да го дефинира поимот Единствен Царински Документ (ЕЦД); - да ги разликува видовите на ЕЦД за секоја царинска постапка (сетови на ЕЦД); - да ја познава постапката за изготвување на ЕЦД за увоз, извоз, транзит и складирање на царинска стока; - да ги познава придружните документи за царинска постапка, роковите, правата и обврските на одговорните лица во царинската постапка; - да ја објаснува потребата и значењето на банкарските гаранции; - да ги разликува видовите на банкарски гаранции и нивните карактеристики; - да ги познава местата, начините и роковите на привремено чување на царинската стока; - да ги истакнува начините на пуштање на стока во слободен промет; - да ги разликува случаите и видовите на повреди на царинската постапка. 	<ul style="list-style-type: none"> - Објаснување на царинските постапки; - објаснување на улогата на шпедитерот во царинските постапки; - опишување на постапката за изготвување на ЕЦД; - демонстрирање на обрасци, документи и др.; - објаснување за банкарската гаранција; - дефинирање поим повреда на царинска постапка; - објаснување на случаи на повреди и прекршоци на царински постапки. 	<p>Шпедиција и шпедициско работење – изборен</p>
------------------------------------	------------------	---	---	--

<p>5. ЦАРИНСКА ДЕКЛАРАЦИЈА (ЕЦД ЗА ПУШТАЊЕ СТОКА ВО СЛОБОДЕН ПРОМЕТ)</p>	<p>10</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Да ги познава начините и формите на поднесување на царинските декларации, нивните карактеристики, како и времето и местото на поднесување; - да ги согледува предностите на пренос на информации по електронски пат; - да ја познава постапката за пополнување на царинските декларации; - да ги познава одговорностите и правата на лицата кои потпишуваат царински декларации; - да ги идентификува документите кои се приложуваат кон царинската декларација; - да ги објаснува условите и начините на проверка, прифаќање и поништување на царинската декларација; - да ги познава постапките за преглед на царинската стока; - да ја опишува постапката на земање мостри; - да ги разликува документите за наод на стока на царинскиот орган (записници); - да ја познава постапката на редовен извоз. 	<ul style="list-style-type: none"> - Објаснување за царинската декларација; - демонстрирање на правилници за начинот на пополнување на царинската декларација; - опишување на постапката за земање мостра; - презентирање на придружни документи (ветеринарни, фито, санитарски потврди и др.). 	<p>Шпедиција и шпедициско работење – изборен</p>
---	------------------	--	---	--

6. ЦАРИНСКО СКЛАДИРАЊЕ	6	<ul style="list-style-type: none"> - Да го дефинира поимот царинско складирање; - да ги разликува видовите на царински складишта и нивните карактеристики; - да го разликува привременото чување на стока од царинско складирање на стока; - да ги познава правата и одговорностите на субјектите во постапката на царинско складирање на стока; - да ги познава видовите на банкарски гаранции во постапката на царинско складирање на стока; - да ги познава критериумите за одредување на висината на гаранцијата за покривање на царинскиот долг за стока во царински склад. 	<ul style="list-style-type: none"> - Опишување на постапката за царинско складирање; - објаснување на видовите на банкарски гаранции. 	шпедиција и шпедициско работење – избран
7. ЦАРИНСКИ ДОЛГ	6	<ul style="list-style-type: none"> - Да го дефинира поимот царински долг; - да ги објаснува начините на настанување на царински долг; - да разликува кој е царински должник кај секој поединечен вид на царинско застапување; - да ја познава постапката за пресметка на износот на царинскиот долг; - да ги опишува начините на наплата на царинскиот долг, како и можностите за нивно одложување; - да ги класифицира видовите на царински гаранции за покривање на царинскиот долг . 	<ul style="list-style-type: none"> - Дефинирање на поимот царински долг; - опишување на постапката за пресметување на царински долг; - разгледување на царински гаранции. 	шпедиција и шпедициско работење – избран

4.2. Наставни методи и активности на учење

Целите на наставниот предмет **шпедиција и шпедициско работење** се реализираат со примена на наставните форми: фронтална, групна и индивидуална. Како наставни методи може да се користат: демонстрација, дискусија, решавање на проблеми, активна демонстрација на ученици, учење преку сопствено откривање и др.

Активности на ученикот: црта, набљудува, споредува, прибележува, чита, открива, учи независно и работи домашни задачи.

Активностите на наставникот се: организира и раководи активна и индивидуална дејност кај учениците, објаснува, организира и води дискусија, дава инструкции, пишува на табла, демонстрира, ги оценува задачите, поставува прашања, регистрира, оценува и ги анализира резултатите.

4.3. Организација и реализација на наставата по предметот

Процесот на учење по предметот **шпедиција и шпедициско работење** треба да се изведува преку стручно – теоретска настава, да се создадат оптимални услови за индивидуализираната настава и работата во тимови како и проектни задачи и индивидуални домашни.

4.4. Наставни средства и помагала

За ефикасно реализирање на целите на наставниот предмет **шпедиција и шпедициско работење** се применуваат разни средства и помагала како: графоскоп, видеоснимки, слајдови, фотографии, компјутер, ЛЦД проектор и слично.

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценувањето на постигањата на учениците се врши перманентно, преку усно проверување на знаењата по секоја завршена тематска целина. Исто така, на крајот од полугодieto и наставната година се проверуваат постигањата на учениците преку изготвени тестови на знаења од тематските целини реализирани во текот на полугодieto и наставната година. Доколку ученикот не постигне резултати во реализирањето на конкретните цели на наставната програма, се постапува согласно на законската регулатива за средно образование.

6. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

6.1. Основни карактеристики на наставниците

Наставникот по наставниот предмет **шпедиција и шпедициско работење** треба да ги поседува следните педагошки, персонални и професионални карактеристики: да е психофизички здрав, да владее со литературниот јазик и писмото на кои се изведува наставата, да е комуникативен и отворен за соработка, да е соодветно професионално образован, со или без работно искуство, да ја сака педагошката работа и да напредува во неа, да е добар организатор, да е креативен и способен за примена на иновации во образовната технологија.

6.2. Стандард за наставен кадар

Наставата по предметот **шпедиција и шпедициско работење** ја реализираат кадри со завршени студии по:

-сообраќај и транспорт;

-царина и шпедиција;

- економија;

со здобиена педагошко- психолошка и методска подготовка и положен стручен испит.

6.3. Стандард за простор

За успешно реализирање на целите на наставниот предмет **шпедиција и шпедициско работење** наставата се реализира во специјализирани училници, соодветно опремени со наставни средства и помагала, според нормативите за простор и опрема, во претпријатија чија основна или споредна дејност е проблематиката на шпедиција и транспорт.

7. ДАТУМ НА ИЗРАБОТКА И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКАТА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

7.1. Датум на изработка: мај 2007 година

7.2. Состав на работната група:

1. Ридван Зекири,	дипл. маш. инж.,	раководител,	советник,	Министерство за образование и наука
2. м-р Гордан Стојиќ,	дипл. сооб. инж.,			наставник во СУГС „Владо Тасевски“, Скопје
3. Кристина Белдедовска,	дипл. економист,			Алтива – услуги и шпедиција, Скопје

8. ПОЧЕТОК НА ПРИМЕНА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Датум на започнување: 01.09.2007 година

9. ОДОБРУВАЊЕ НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Наставната програма по шпедиција и шпедициско работење ја одобри министерот за образование и наука со решение бр. 11-4398/1 од 12.06.2007 година.